

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság**

ítélete

Az ügy száma: Gfv.VII.30.086/2020/5.

A tanács tagjai: Dr. Farkas Attila a tanács elnöke

Dr. Dzsula Marianna előadó bíró

Dr. Gáspár Mónika bíró

A felperes: .

A felperes képviselője: Dr. Marczingós László Ügyvédi Iroda cím

Az alperes: alperes cím

Az alperes képviselője: dr. Ronga Róbert ügyvéd cím

A per tárgya: kölcsönszerződés érvénytelensége

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: felperes

A másodfokú bíróság neve és a felülvizsgálni kért jogerős határozat száma:

Győri Ítéltábla

Pf.III.20.183/2019/8. számú ítélet

Az elsőfokú bíróság neve és a határozatának száma:

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 127.000 (százhuszonhétezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

A le nem rótt 3.500.000 (hárommillió-ötszázezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A felperes egyéni vállalkozóként 2008. május 29-én „ingatlanfedezet mellett nyújtott személyi hitel” megnevezésű szerződést kötött az alperessel 298.103 CHF kölcsön nyújtására. A felek a finanszírozási igény összegét 40.000.000 Ft-ban, a kölcsön nyilvántartásának devizanemét CHF-ben, a törlesztőrészletek számát 180-ban, várható összegét (a jelenlegi annuitásos számítási kamatláb és kondíció alapján) 2527,89 CHF-ben, az első törlesztőrészlet esedékességét 2008. június 30-ban, a lejárat napját 2023. május 30-ban határozták meg. A kölcsön kamatlába változó, jelenlegi mértéke évi 4,5%.

[2] Rendelkeztek arról is, hogy a kölcsönszerződésben nem szabályozott kérdésekre az alperes mindenkor üzletszabályzata, a lakossági hitelekre vonatkozó általános szerződési feltételek (a továbbiakban: ÁSZF) és a vonatkozó hirdetmények rendelkezései irányadók. A felperes a szerződés aláírásával elismerte, hogy azt átvette, elolvasta, megértette és elfogadta az ÁSZF valamennyi rendelkezését. Az ÁSZF szerint az alperes a kölcsön összegét a kölcsön folyósítása napján érvényes, általa alkalmazott devizavételi árfolyamon tartja nyilván, míg a törlesztő részletek rögzített összege a kölcsön folyósításakor kerül megállapításra (10.1-10.2. pont).

[3] A kölcsönszerződés megkötésekor az alperes a felperes részére részletes kockázatfeltáró nyilatkozatot is rendelkezésre bocsátott, melynek átvételét és megismerését a felperes aláírásával szintén igazolta.

[4] A peres felek 2008. május 29-én a jelzálogjog alapítása céljából zálogszerződést is kötöttek. A felperes – mint adós és zálogkötelezett – közokiratba foglalt egyoldalú kötelezettségvállaló nyilatkozatot is tett, amelyben tudomásul vette, hogy a közjegyzői okirat alapján közvetlen bírósági végrehajtásnak van helye.

[5] A peres felek a kölcsönszerződést két alkalommal módosították, amelynek alapján 2009. május 25-én a felperes részére 12 hónapra törlesztési könnyítést biztosított az alperes, míg 2010. június 9-én a törlesztőrészeket számát 192-ben határozták meg.

[6] Az alperes 2012. július 16-i nyilatkozatával a kölcsönszerződést a felperes fizetési hátraléka miatt azonnali hatállyal felmondta, és felhívta a felperest a tartozása megfizetésére.

[7] A kölcsönszerződésben alkalmazott tisztességtelen szerződési feltételekkel összefüggésben az alperes a külön törvényen alapuló elszámolási kötelezettségét teljesítette, a tisztességtelenül felszámított összeg 21.388,79 CHF, amelyet jóváírt, az elszámolás felülvizsgálatnak minősül.

A felperes keresete és az alperes ellenkérelme

[8] A felperes keresetében a perbeli jogügylet érvénytelenségének megállapítását, az érvénytelenség jogkövetkezményeként a szerződés hatályossá nyilvánítását és tartozása összegének 34.222.819 Ft-ban és járulékaiban történő meghatározását kérte a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: rHpt.) 210. §-a és 213. § (1) bekezdése, valamint a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: rPtk.) 207. § (5) bekezdése és 217. § (1) bekezdése alapján. Az rPtk. 200. § (2) bekezdése szerinti nyilvánvalóan jóerkölcsbe ütközés miatti semmisségre is hivatkozott.

[9] Az alperes ellenkérelmében elsődlegesen a per megszüntetését, másodlagosan a kereset elutasítását kérte.

Az első- és a másodfokú határozat

[10] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította.

[11] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

[12] A másodfokú bíróság megállapítása szerint az elsőfokú bíróság helytállóan jutott arra a következtetésre, hogy a felperes a perbeli kölcsön- és jelzálogjogot alapító szerződést nem gazdasági vagy szakmai tevékenységi körén kívül eső célból kötötte, ezért az rPtk. 685. § d) pontja alapján nem minősül fogyasztónak, a szerződés nem fogyasztói szerződés [rPtk. 685. § e) pont]. Kiemelte, hogy a felperes a kölcsön igénylésekor maga jelölte azt meg, hogy fizető

vendéglátással foglalkozó egyéni vállalkozó, a Kőszegi Járásbíróságon a végrehajtás megszüntetése iránti perben tartott tárgyalásokon pedig elismerte, hogy a V. pénzintézetől a panzió kialakítására felvett hitel kiváltásához volt szüksége a kölcsönre.

[13] A tisztességtelen szerződési feltételekről szóló 93/13. EKG irányelv fogyasztó fogalma tekintetében utalt arra is, hogy az Európai Unió Bíróságának (a továbbiakban: EUB) konzekvens gyakorlata szerint a fogyasztó fogalma objektív jellegű, és független mindazoktól a konkrét ismeretektől, amelyekkel rendelkezhet, vagy azoktól az információktól, amelyekkel ténylegesen rendelkezik, azaz e minőséget funkcionális szempontból kell vizsgálni (C-110/14. Costea ügy, C-464/01. számú Guber ügy).

[14] A másodfokú bíróság nem találta alaposnak a felperesnek azt a hivatkozását sem, hogy az alperes által alkalmazott lakossági hitelek ÁSZF-e kizárólag a fogyasztói szerződésekre alkalmazandó, mivel annak 1.1 pontja szerint a hatálya valamennyi lakossági kölcsön nyújtására kiterjedő szolgáltatásra kiterjed. Utalt az rHpt. 2. melléklet 313. pontja szerinti értelmező rendelkezésekre, amely szerint a lakossági kölcsön nem csupán a fogyasztási kölcsönt jelenti.

[15] A másodfokú bíróság kiemelte, hogy a kölcsön- és zálogszerződésből, a rendelkezésre álló egyéb okirati bizonyítékokból is kitűnik, hogy a kölcsön összege 298.103 CHF, és hogy a bank az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatást is rendelkezésre bocsátotta. A kölcsönszerződést módosító okiratokból is egyértelműen megállapítható, hogy az alperes a kölcsönszerződést CHF devizanemben tartotta nyilván. A felperes az aláírásával elismerte, hogy az ÁSZF-eket átvette, elolvasta, megértette, elfogadta. A devizaalapúsággal kapcsolatos konstrukció a szokásos szerződési gyakorlattól nem tért el, így erre vonatkozóan az rPtk. 205/B. (2) bekezdéséből következően a bankot külön tájékoztatási kötelezettség már nem terhelte.

[16] Rámutatott a másodfokú bíróság arra is, hogy bár az alperes – feltehetően tévedésből – a felperessel mint fogyasztóval számolt el a DH2. tv. alapján, ez nem járhat azzal a következménnyel, hogy a devizaalapú kölcsönszerződéssel kapcsolatos bármely további jogvitában e minőség rögzül és nem tehető vitássá.

[17] Hangsúlyozta, hogy bár a felperes a kölcsönszerződés érvénytelensége körében hivatkozott az rPtk. 200. § (2) bekezdése szerinti nyilvánvalóan jóerkölcsbe ütközésre, azonban nem bizonyított olyan tényt, körülményt, amelyből arra lehetne következtetni, hogy a szerződés a társadalom általános értékítéletét a magánautonómiának, a társadalmi közmegegyezés által meghatározott korlátait, az általánosan elvárható magatartás zsinórmértékét sértené, ekként a jóerkölcs absztrakt fogalmába ütközne. A Kúria 6/2013. PJE határozatának 2. pontja értelmében egyébként a devizaalapú kölcsönszerződés nem ütközik nyilvánvalóan jóerkölcsbe, ennek indoka, hogy az adósságot terhelő árfolyamkockázatot az alacsonyabb kamatban és törlesztőrészletben megjelenő előny kiegyenlíthette, e kölcsönszerződéseket pedig azok megkötésekor a társadalom nem ítélte el.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[18] A felperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezésével – az elsőfokú ítéletre is kiterjedően – annak kimondását kérte közbenső ítéletben, hogy a perbeli kölcsönszerződés érvénytelen, az érvénytelenség jogkövetkezményének orvoslása kapcsán pedig az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását, az alperest pedig perköltsége megfizetésére kérte kötelezni.

[19] Konkrét anyagi vagy eljárásjogi jogszabálysértés megjelölése nélkül állította, hogy a felperes fogyasztónak minősül a perbeli kölcsönszerződés vonatkozásában, az elsőfokú bíróság ezzel ellentétes jogértelmezése téves. Amennyiben az kerül megállapításra, hogy a felperes valóban nem fogyasztóként kötötte meg a perbeli kölcsönszerződést, a jogszabálysértés akkor is fennáll, mert a kölcsönszerződés nyilvánvalóan jóerkölcsbe ütközik, e hivatkozása viszont az elsőfokú bíróság által nem minősül elbíráltnak. Ezért a jogerős ítélet megsértette a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: rPp.) 213. § (1) bekezdését és 220. § (1) bekezdés d) pontját. Az rPtk. 200. § (2) bekezdésének megsértését pedig azért is állította, mivel a másodfokú bíróság a perben a különmemű árfolyamok alkalmazásának megengedhetősége kapcsán döntött, míg a felperes nem az ÁSZF megtámadásának jogával élt, hanem az rPtk. 200. § (2) bekezdése szerint hivatkozott az egész szerződés semmisségére.

[20] Állította, hogy a perbeli kölcsönszerződés nem a Kúria 6/2013. PJE határozata alapján elbírálható jogkérdést tartalmaz, azt a jogalkalmazók által közismert 34/2014. (XI. 14.) AB határozat szerint kell eldönteni. Kiemelte, hogy emiatt nem a Kúria 6/2013. PJE határozatának van jogi relevanciája – amelyet logikai elvárások nélkül szolgai módon másolt ki a perbíróság – hanem annak, hogy az alkalmazott különmemű árfolyamok kapcsán felmerül-e a contra bonos mores elv és abból milyen jogkövetkezményeket kell levonni. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság, az elsőfokú ítélet adós maradt e kérdés megválaszolásával, így a kereseti kérelme érdemben nem került elbírálásra.

[21] Hangsúlyozta, a másodfokú bíróság köteles lett volna meghatározni a jogerős ítélet indokolásában, hogy a különmemű árfolyamok alkalmazása milyen kapcsolatban áll az értékállandósági kikötéssel, a kettő logikai ellentmondása miatt nem okozza a szerződés hibáját. A másodfokú bíróság azonban nem volt képes az ÁSZF okozatosságát, mechanizmusát feltárni, így dönteni sem tudott a keresete tárgyában.

[22] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában való fenntartására irányult. Egyetértett a jogerős ítélet indokolásában kifejtettekkel.

A Kúria döntése és jogi indokai

[23] A Kúria a jogerős ítéletet az rPp. 275. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta, és azt az abban megjelölt okból nem találta jogszabálysértőnek.

[24] Kiemeli a Kúria, hogy az rPp. 272. § (1) és (2) bekezdései értelmében – miként azokat az 1/2016. (II. 15.) PK vélemény értelmezte – a jogerős ítélet több rendelkezését támadó, avagy több egymástól elkülönülő jogszabálysértésre hivatkozó felülvizsgálati kérelemnek valamennyi hivatkozás tekintetében rendelkeznie kell a törvényben meghatározott, egymással szoros logikai és perjogi kapcsolatban álló kötelező tartalmi kellékekkel. Ezek a támadott határozat, a jogszabálysértés és azzal összhangban a megsértett jogszabályhely megjelölése, a jogorvoslati kérelem indokainak ismertetése és a Kúria döntésére irányuló határozott kérelem. Több jogszabálysértésre alapított felülvizsgálati kérelemnek valamennyi jogszabálysértés tekintetében teljesítenie kell az előzőekben bemutatott tartalmi elvárást, ellenkező esetben a tartalmilag fogyatékos felülvizsgálati kérelmet – vonatkozó részében – a Kúria nem vizsgálhatja érdemben. A tartalmilag hiányos perorvoslati kérelem nem korrigálható utóbb, sem hiánypótlás elrendelésével, sem a felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél kiegészítő nyilatkozatával. A felülvizsgálati kérelemnek a kötelező tartalmi, egyben fogalmi elemekkel a benyújtására nyitva álló hatvannapos határidőn belül kell rendelkeznie. Az rPp. 272. §-át 2012. szeptember 1-jei hatállyal módosító, az igazságügyi és közigazgatási tárgyú törvények módosításáról szóló 2012. évi CXVII. törvény 9. §-a és 17. §-a eredményeként a 2012. október 31-e után jogerőre emelkedett határozatok ellen benyújtott felülvizsgálati kérelmek kötelező tartalmi eleme – egyebek mellett – a megsértett jogszabályhely megjelölése, amelyet – az 1/2016. (II. 15.) PK vélemény 3. pontjához fűzött indokolásból kitűnően – konkrétan, a jogforrás, a paragrafusszám, az esetleges bekezdések és pontok számának megadásával kell meghatározni. Követelmény továbbá az is, hogy az így megjelölt jogszabályhely megfeleljen a jogszabálysértés szöveges körülírásának.

[25] Az előzőekben kifejtettekre figyelemmel, tartalmi hiányosságánál fogva – a megsértett konkrét jogszabályhely megjelölésének elmaradása miatt – nem vizsgálta érdemben a Kúria a felülvizsgálati kérelem hivatkozásait a perbeli kölcsönszerződés fogyasztói jellegével és a fogyasztói szerződésekre irányadó jogszabályok alkalmazásával összefüggésben. A felperes a kölcsönszerződés „minősítéséhez” felsorolt jogszabálysértésekhez kapcsolódóan nem jelölte meg sem a megsértett anyagi jogi jogszabályhelyet, sem pedig az rPp.-nek az általa előadott eljárásjogi jogszabálysértésekhez igazodó, az ügyben sérült konkrét szabályait.

[26] A Kúria a felülvizsgálati eljárás rPp.-ben megadott korlátai és a felülvizsgálati tárgyalás sajátosságai alapján rámutat, hogy a felülvizsgálati eljárás nem folytatása a jogerősen lezárt pernek, a felülvizsgálati kérelem az előterjesztésére szabott határidő leteltét követően nem változtatható meg, nincs lehetőség a felülvizsgálati kérelem módosítására, kiterjesztésére a jogerős ítélet nem támadott részére [rPp. 273. § (5) bekezdés, 274. § (4) bekezdés, 275. § (1) bekezdés]. A felperes felülvizsgálati kérelme kiegészítésében az EUB joggyakorlatára hivatkozással ugyan sérelmezte annak megállapítását, hogy a másodfokú bíróság megállapítása szerint sem minősül fogyasztói szerződésnek a perbeli kölcsönszerződés, azonban ehhez kapcsolódó anyagi, eljárási jogszabálysértést a törvényes határidőn belül előterjesztett felülvizsgálati kérelmében nem jelölt meg, ezért a Kúria mellőzte ennek a hivatkozásának a vizsgálatát.

[27] A felülvizsgálati kérelemben megjelölt eljárási szabálysértéseket illetően [rPp. 213. § (1) bekezdése, rPp. 220. § (1) bekezdés d) pont] leszögezi a Kúria, hogy az első- és a másodfokú ítélet indokolása alapján egyértelműen megállapítható, hogy a perben – a felperes állításával ellentétben – érdemben elbírálták a szerződés jóerkölcsbe ütköző voltára

hivatkozással előterjesztett érvénytelenségi keresetet is. Az elsőfokú ítélet indokolása e körben valóban rövid, a jogerős másodfokú ítélet azonban, kiegészítve az elsőfokú ítéletben írtakat, részletes indokolást tartalmaz arra nézve, miért nem ütközik az rPtk. 200. § (2) bekezdésébe a perbeli kölcsönszerződés. Az rPp. 275. § (3) bekezdése alapján eljárási szabály megsértése miatt kizárólag az ügy érdemi elbírálására lényeges kihatással bíró jogszabálysértés esetén lehetséges a jogerős ítélet hatályon kívül helyezése, ezért megalapozatlanul hivatkozott a felülvizsgálati kérelem az ügyben megvalósult és az előzőek szerint nem értékelhető eljárási szabálysértésként az rPp. 213. § (1) bekezdésére és az rPp. 220. § (1) bekezdés d) pontjára. A felperes keresetét teljeskörűen elbírálták és jogerős ítélet indokolása körében sem történt az ügy érdemi elbírálására kiható, lényeges eljárási szabálysértés. Az, hogy az ítélet indokolásában kifejtettekkel a felperes nem ért egyet, nem jelentheti az rPp. 220. § (1) bekezdésének sérelmét.

[28] Az ügy érdemét tekintve, a Kúria megítélése szerint az ügyben eljáró bíróságok jogszabálysértés nélkül következtek a felek közti kölcsönszerződés érvényes létrejöttére a csatolt iratokban rögzített tartalommal. Az irányadó anyagi jogi szabályt, az rPtk. 200. § (2) bekezdését nem alkalmazták tévesen, a per tárgyát képező kölcsönszerződés nyilvánvalóan jóerkölcsbe ütköző volta nem állapítható meg.

[29] A bíróság döntését igénylő jogvita lényege abban állt, hogy a felperes adósként olyan konstrukcióban szerezte meg idegen pénz időleges használatának a jogát, amelyben a kirovó és a lerovó pénznem eltér. A felek szerződése és az ÁSZF-nek a tényállási részben kiemelt rendelkezései úgy határozták meg a folyósítandó kölcsönt, továbbá az adós pénztartozását, hogy a felek esedékességkor annyit fognak forintban fizetni (leróni), amennyi megegyezik a svájci frankban meghatározott fizetési kötelezettségükkel (6/2013. PJE határozat III/1. ponthoz tartozó indokolás).

[30] A Kúria ennek kapcsán arra mutat rá, hogy a vizsgálat tárgya a peres felek közötti szerződés, az érvényesség szempontjából releváns időpont pedig a szerződéskötés időpontja. A nyilvánvalóan jóerkölcsbe ütközés vizsgálata során nem a szerződő fél egyéni érdeksérelmének van jelentősége, hanem annak, hogy maga a jogügylet társadalmilag elítélendő-e. Ez a felperes által hivatkozott különmemű árfolyamok alkalmazása miatt a per tárgyát képező kölcsönszerződés vonatkozásában – az ügyben eljáró bíróságok helyes álláspontjának megfelelően – nem állapítható meg. Az adott konstrukcióból ugyanis nem következik nyilvánvalóan az adósra nézve az előnyök és a hátrányok aránytalansága, és az sem ütközik a jóerkölcsbe, hogy a hitelező a kirovó és a lerovó pénznem eltérő voltának szükségképpen következményeként jelentkező rendes árfolyamkockázat ismeretében köti meg a szerződést. A körülmények utólagos, szerződéskötést követő változása pedig nem hathat ki a szerződés érvényességére.

[31] A kifejtettek értelmében a Kúria a jogerős ítéletet az rPp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Záró rész

[32] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet tárgyaláson kívül bírálta el a veszélyhelyzet megszűnésével összefüggő átmeneti szabályokról és a járványügyi készségről szóló 2020. évi LVIII. törvény 143. § (1) bekezdése alapján, mivel a felek a (2) bekezdés alapján az értesítés kiadásakor hatályos jogszabályi rendelkezések szerinti határidő alatt közös kérelemben nem kérték a tárgyalás megtartását, és a veszélyhelyzet megszűnését követő 15 napon belül sem terjesztettek elő tárgyalás tartása iránti kérelmet.

[33] A felülvizsgálati eljárásban az eredménytelen felülvizsgálati kérelem miatt a felperes köteles megfizetni az alperes áfával növelt ügyvédi munkadíjból álló felülvizsgálati eljárási költségét [rPp. 270. § (1) bekezdés, 78. § (1) bekezdés]. Az ügyvédi munkadíj összegét a Kúria a kifejtett ügyvédi tevékenység mérlegelésével a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (3) és (5) bekezdései, 4/A. § (1) bekezdése alapján határozta meg.

[34] A felülvizsgálati ügyérték – az illetékszámítás alapjaként is – a felperes keresettel megállapítani kért tartozása és az alperes nyilvántartása szerint fennálló tartozásának különbözetében volt meghatározható (89.207.956 Ft – 34.222.819 Ft), amely alapján megállapított felülvizsgálati eljárási illetéket a felperes teljes személyes költségmentessége folytán az állam viseli [1990. évi XCIII. törvény 59. § (1) bekezdés, 74. § (3) bekezdés, 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 14. §].

Budapest, 2020. szeptember 22.

Dr. Farkas Attila s.k. a tanács elnöke, Dr. Dzsula Marianna s.k. előadó bíró, Dr. Gáspár Mónika s.k. bíró

A kiadmány hitelül: